

ОСОБЛИВОСТІ ФОРМУВАННЯ КОМУНІКАТИВНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ МАЙБУТНІХ ВЧИТЕЛІВ ПРИ ЗМІШАНОМУ НАВЧАННІ

Швай О.Л.

*кандидат педагогічних наук, доцент, доцент кафедри математичного
аналізу та статистики*

Волинський національний університет імені Лесі Українки

Анотація. Розглянуто складові комунікативної компетентності майбутніх вчителів. Окреслено деякі методичні аспекти формування комунікативної компетентності при змішаному навчанні.

Ключові слова: компетентність; комунікативна компетентність; змішане навчання.

Shvai Olha. Peculiarities of formation of the communicative competence of the future teachers of mathematics in a process of mixed education

Abstract. We considered the components of the communicative competence of the future teachers. Some methodical aspects of formation of the communicative competence in a mixed education are outlined.

Key words: competence; communicative competence; mixed education.

На початку 2000-х років проблема модернізації освіти на компетентнісній основі набула системного характеру і стала предметом активного вивчення вітчизняних науковців. Зокрема, формуванню комунікативної компетентності фахівців різних спеціальностей присвячені роботи таких науковців як Н. Бібік, Л. Бірюк, І. Галушак, О. Корніяки, О. Овчарук, С. Омельчук, Ю. Рашкевич, С. Шарова та багатьох інших.

У науковій літературі існують різні підходи до визначення сутності цього складного і багатогранного поняття. У межах нашого дослідження будемо розглядати комунікативну компетентність майбутніх вчителів, як складне, системне утворення, інтегровану динамічну якість особистості, яка

дозволяє бачити ситуацію комунікації з професійної точки зору і характеризується здатністю особистості до швидкості й глибинності мислення, міцності оволодіння засобами та прийомами мовленнєвої діяльності, що виявляється в умінні слухати, сприймати й відтворювати інформацію, вести діалог, брати активну участь в дискусіях, вміти доносити власну думку та відстоювати власні погляди (Акуленко, 2020).

Слід відзначити, що погляди науковців різняться також і на структуру комунікативної компетентності. У великій мірі це пов'язано із тим, що в сучасному світі дуже швидко з'являються нові засоби комунікації. Ми поділяємо думку про наступний компонентний склад комунікативної компетентності здобувача освіти: мотиваційний аспект (бажання і розуміння необхідності встановлення комунікативних контактів з метою ефективного виконання професійних завдань); когнітивний аспект (знання про вербальні та невербальні засоби спілкування); поведінковий компонент (уміння реалізовувати комунікативні компетенції безпосередньо в умовах професійного спілкування); ціннісно-смісловий компонент (готовність до реалізації комунікативної компетентності у професійному спілкуванні); емоційно-вольовий аспект (уміння впливати на слухачів та керувати своїми емоціями у процесі спілкування) (Стеценко, 2016).

Дослідження провідних українських науковців та наш власний досвід підготовки майбутніх вчителів показують, що в переважній кількості здобувачів, які поступають на перший курс, досить низький рівень розвитку комунікативних умінь і навичок. Не рідкими є випадки проявів у студентів психологічних бар'єрів (нерішучості, боязкості, страху публічного виступу тощо), що у великій мірі зумовлено їх довгим дистанційним навчанням.

Вважаємо, що для успішного розвитку комунікативних компетентностей майбутніх вчителів, перш за все, потрібно забезпечити мотиваційно-ціннісне ставлення здобувачів до спілкування і комунікативної культури. Правомірним є акцентування уваги на коректному підборі форм

і методів формування комунікативної компетентності студентів, враховуючи вікові особливості здобувачів освіти та особливості змішаного навчання. Вважаємо, що розвиток комунікативної компетентності першокурсників, особливо при змішаному навчанні, вимагає переорієнтації навчального процесу на особистісно-діяльнісну модель взаємодії із здобувачами (впровадження інтерактивних методів навчання; активне залучення здобувачів освіти до пошукової навчально-пізнавальної діяльності; організація спільної діяльності здобувачів; забезпечення діалогового спілкування не лише між викладачем та студентом, але й у системі «студент – студент»).

Список використаних джерел

1. Акуленко, І. (2020) Компетентнісно орієнтована методична підготовка майбутнього вчителя математики профільної школи (теоретичний аспект): монографія. Черкаси: Гордієнко.
2. Стеценко, Н. (2016). Комунікативна компетентність як складова професійної підготовки сучасного фахівця. Педагогічний альманах, 29, 185–191.

References

1. Akulenko, I.A. (2020). *Kompetentnisno oriientovana metodychna pidhotovka maibutnoho vchytelia matematyky profilnoi shkoly (teoretychnyi aspekt)* [Competence-oriented methodological preparation of the future mathematics teacher of profile school (theoretical aspect)]. Cherkasy: Hordiienko. (in Ukrainian).
2. Stetsenko, N. (2016). *Komunikatyvna kompetentnist yak skladova profesiinoi pidhotovky suchasnoho fakhivtsia*. Pedahohichnyi almanakh, 29, 185–191. (in Ukrainian).